

Administratiiv-õigusline aegkiri

Nr. 31 (139).

16. augustil 1924 a.

IV. aastakäik

Himab üks kord nädalas — igal laupäeval.
 Tellimise hind: aastas Mk. 800.—
 pooleaastas 400.—
 weeraandaastas 200.—
 Üksik number maksab Mk. 20.—
 Tellimised — järgmise kuu esimesest päevast.
 Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 103.
 Awatud kell 1/2 9 — 1/2 3. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.

Kuulutuste hind:
 1/1 lehek. Mk. 3000.— | 1/4 lehek. Mk. 800.—
 1/2 1500.— | 1/8 400.—
 1/8 1000.— | 1/16 200.—
 1/32 lehek. Mk. 100.—
 Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kallim.
 Adressi muutmise 10 mk.
 Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.
 Jooksew arwe Eesti panga Tall. osak. nr. 543.

Sisu: 1) A. Liit, Missugust rada mööda peaks minema politseiasutuste tegelik ühendamine kohtadel? 2) H. Jacobsen, Politseiülemate kaswatuslisest osast. 3) Pangatshekkide wõltsimine kui moodne kuritegewusharu. 4) A. Liit, Kuritegude jälgimine. 5) Wäljamaalt. 6) Esperanto alalt. 7) Ametlik osa. 8) Kirjawastused. 9) Kuulutused.

Missugust rada mööda peaks minema politseiasutuste tegelik ühendamine kohtadel *).

A. Liit.

Lühikese otsusega politseide ühendamisest kiire korras walitsusele ülesandeks tehes, jättis riigikogu konstruktsiooni küsimuse kuni uue politseikorralduse wastuwõtmiseni terwena walitsuse hooleks, kui mitte ühes arwata eelarwe komisjoni soowiawalduses leiduwat näpunäidet politsei seniste erialade alalhoidmise wajaduse üle.

Riigikogu kinnitas teatawasti politseide eelarwed kuni 1. maini ja selleks ajaks oli walitsus sunnitud esinema juba ühendatud politseide eelarwega. See pidi sündima waewalt 1 1/2 kuu jooksul ja arusaadaw, et mainitud tähtaeg liiga lühike oli

*) Käesolewale artiklile ruumi lubades, arwesse wõttes, et artikkel käsitab üht põnewamat küsimust, ei saa toimetus kõigi wäljendatud põhimõtetega nõus olla.

selleks, et mingisugust põhjalikumat kawa wälja töötada. Jääb ju politsei ikkagi üheks keerulisemaks aparaadiks riigis.

Et seesugustes tingimistes ühendamise ja koondamise teostamine teatawa määrani kannatama pidi, on arusaadaw. Seda wõib osalt juba märgata tegeliku koondamise esimese sammu — koosseisude wähenendamise juures. Ratsionaalse koosseisude wähenendamise eel oleks tingimata pidanud käima kohapealsete asutuste ülesannete summa, töötamistingimiste ja meeskonna teowõime enam-wähem täpne hindamine, mida aga ajapuudusel kusagil pole jõutud teha. Selle tõttu sündis kärpimine mitmes järgus, hoides kogu aja meeskonda ärewuses, millest weel praegugi ei olda täiesti toibunud. See ei tõstnud muidugi meeskonna tööroomu, mis omakord tööwiljakuse suhtes sugugi üks-

kõik ei ole. Ühtlasi kuulub kohapealsete politsei juhtide hulgast kaebtusi, et mõnel pool vähendatud meeskond ilma töö ümberreguleerimata oma ülesannetega enam tarviliselt valmis ei jõua saada.

Kriminaal-politsei suhtes näivad need kaebtused põhjendatud olevat, sest nagu selle politseiharu pooleaastasest tegewusaruandest selgub, on kriminaal-politseil käesoleva aasta esimese poole sees, kus 1. jaan. kuni 1. juun. meeskonda vähendatud 28%, võrra, ümmarguselt 700 juurdlust rohkem toimetuses olnud kui läinud aastal sama aja jooksul. Läbistikkuna on iga protokolleeriwa ametniku kohta pooleaastas olnud 55 juurdlust, üksikutes osakondades aga 70—90 juurdlust. Peale selle on iga ametniku kohta tulnud sama aja jooksul 30—50 käsundit täita. Seda peetakse väljamaal mitmel pool ühe krim.-ametniku aastaseks normaali tööhulgaks.

Kuidas välispolitsei oma tööhulgaga hakkama saab peale puhastustulest väljatulekut, selle kohta puuduvad kahjuse värsked arvestuse andmed, kuid arwesse võttes ühest küljest välispolitsei möödäläinud aasta tegewuse aruannet, mille järele ju endiste koosseisude ajal iga aktiivametniku kohta soliidne hulka mitmekesiseid ülesandeid kogunes ning teisest küljest asjaolu, et ametnikkude vähendamisega maal seotud on raioonide laiendamise tarwidus, mis omakord kaasa toob politsei kättesaadawuse raskendamise ja politseilise järelwalwe lödwenemise, siis peab arwama, et ka siin vähendamistega enam kaugemale minna ei saa.

Oletame siiski, et allesjäänud meeskonnad hea tahtmise juures üheskoos valmis saaksid kõikide politsei peal lasuwate ülesannetega, seda enam, et meie politsei praegu weel mitte oma wõimiste tipul ei seisa, waid oma tööoskuse, töökorralduse ja tehnilise warustuse poolest aast-aastalt weel edasi areneb.

Järgmine samm oleks politseiasutuste ühendamine.

Seni on teoks saanud ainult endise kolme peawalitsuse ühendamine ühiseks peawalitsuseks, kuna kohapealsed asutused edasi töötawad endistel alustel.

Kas tuleksid peawalitsuse eeskujul ka kohapealsed asutused kokku sulatada?

See küsimus seisab praegu päewakorral, tema õigest lahendamisest oleneb ära meie politsei tulewik ja seepärast wäärib ta kindlasti erilist tähelepanu.

Kohapealsete asutuste ühendamise wõi-

malusi tuleb waadata kahelt üks teisest erinevalt seisukohalt: majanduslise ühendamise ja administratiivse ning tehnilise juhtimise seisukohalt.

Kuna praegu kõikide politseiharude ülespidamise kulud kaetakse siseministeriumi eelarwe kaudu, siis paistab üsna loomulik olevat, et kohapealsed asutused sisse seaksid ühise majapidamise. See wõiks teostamist leida ühiste ruumide kasutamises, ühise arwepidamise sisse seadmises, samuti ühiste käskjalgade, majateenijate kui ka sõiduabinõude pidamises.

Ühiste ruumide muretsemine omab õieti peatähtsuse asutuste majanduslise ühendamise juures ja seda peaks tingimata läbiwiiat katsuma. Mitte üksinda politseiasutused ei peaks asuma ühistes ruumides, waid ka wõimalikult kõik teised kohalikud riigiasutused tuleksid koguda ühe katuse alla, vähemalt naabruses asuwatesse majadesse. Kuipalju wõidaks selle läbi asjaajamise kiirus, kuipalju asutuste kättesaadawus kodanikkudele! Teatawasti on praegused ruumid mitmel pool selleks liiga kitsad, et politseiasutustelegi ühist peawarju pakkuda; seal tuleks aga asuda otsima awaramaid ruume. Arwatawasti awaneks siis wõimalus ka üüri, kütte, walgustuse ja korrashoiu pealt midagi kokku hoida.

Ühise arwepidamise sisse seadmine oleks läbiwiiat kohalike välispolitsei walitsuste ja krim.-osakondade wahel, kuna kaitsepolitsei arwepidamise kohta maksab erikorraldus. Arwatawasti jõuaksid välispolitsei ülemate korralduses seiswad arweametnikud ka krim.-politsei kulud arwestada ja nende kohta nõuetawad aruanded kokku seada. Enesest mõistetaw, et krediidid nii ühe kui teise politseiharu ülespidamiseks peaksid saama kindlaks määratud peawalitsuse poolt, samuti tuleks kuuaruandes kummagi kulud eraldi kokku wõtta, kuna wastasel korral peawalitsusele raskusi sünnitaks kulused nende otstarbekohasuse seisukohalt kontroleerida. Erandi peaks tegema kulude par. 43 kohta, mille üle krim.-politsei juhatajad esildaksid aruanded otsekohe peawalitsusele, sest nimetatud kulude iseloom tingib täielikku diskreetust. Waewalt oleks muidugi ühise arwepidamise sisse seadmine otstarbekohane, enne kui pole soetatud ühised ruumid.

Mis puutub ühiste sõiduabinõude kasutamisse, siis on neid praegu kasinalt ole-

mas, kuid kahtlemata võiks hädakorral üksteist selliski suhtes välja aidata. Muidugi peaks see sündima kindlaksmääratud korras, et ära hoida väielusi tarvitamisõiguse ulatuse üle.

Kokkuvõttes võib mööndada, et ei leidu mingisuguseid olulisi takistusi kohapealsete politseiasutuste majanduslikeks ühendamiseks, kui mitte nimetada sündsate ruumide puudust, mis esialgu mõnel pool raskusi võiks teha.

Et kohapealsete politseiasutuste administratiivse ja tehnilise juhtimise küsimuses seisukohta võtta, paneme kõige pealt tähele nende praeguste ülesannete iseloomu, ja sealt edasi — milles seisab ühe kui teise asutuse juhtimine.

Kriminaal- ja kaitsepolitseile on eraldatud ainult üks haru politsei tegewusalalt, nimelt kuritegewuse vastu võitlemine (viimasel ainult poliitilise kuriteg. vastu võitl.); välispolitseile sellewastu on määratud segaülesanded ja peaasjalikult: otsekohene korrapidamine awalikes paikes ja rahwakogumistel, heakorra, julgeoleku ning terwishoju kohta antud seaduste ja määruste täitmise järelwalwe, abiandmise korraldamine üldõnnetuste puhul, riigis asuwate wäljamaalaste kohta makswate seaduste ja määruste järelwalwe, isikutunnistuste ja hobusepasside wäljaandmine linnades, maksude sissenõudmine, teiste riigi- ja omawalitsuse wõimude seaduslikkude nõudmiste täitmine, lõpuks krim.- ja kaitsepolitseile abiandmine kuritegewuse vastu wõitlemises.

Olgu tähendatud, et seesugune tööjaotus politseiharude wahel wanades riikides juba oma 100-aastast sünnipäewa on pühitsenud ja, üldiselt otstarbekohaseks tunnustatud.

Ülalkirjeldatud ülesandeid omawahel wõrreldes märkame kohe, et välispolitsei ülesanded krim.- ja kaitsepol. omadest hoopis lahku lähewad. Ühist on wast niipalju, et välispolitsei on kohustatud teisi politseiharusid nende erialal, s. o. kuritegewuse vastu wõitl., toetama. Möödaläinud aastate tegewusaruannetest selgub aga, et see toetamine igatahes mitte üle 10% välispolitsei kogu tööhulgast wälja ei tee. Järjekult, see mis moodustab krim.- ja kaitsepolitseidel kogu nende tööala, riwab ainult mööda minnes välispolitseid; sellewastu need ülesanded, mis nõuawad 90% välispolitsei tööjõust,

on kõik sedalaadi, kus krim.- ega kaitsepolitsei abi üldse mõeldaw ei ole.

Sama lahkumine, nagu ülesanded ise, on ka nende teostamise tehnika. Kuritegewuse vastu wõitlemine nõuab erilise asjasse süwenemise, võib öelda, eriliste annete kõrwal hoopis teistsugust ettewalmistamist kui korrapidamine, wäljamaalaste järelwalwe või maksude sissenõudmine. Sellega ei taha ma muidugi öelda, nagu ei nõuaks välispolitsei ülesannete täitmine ametnikult küllalt ettewalmistamist ja tegelikka kogemusi; hoopis selle wastu, hea välispolitseinik peab oma ettewalmistamisega sama palju, ja võib olla, weel rohkemgi waewa nägema kui hea krim.-ametnik omal alal, et iga ettetulewat teenistusülesannet (milliste mitmekesidus, nagu nägime, tõesti väga suur) taktiliselt ja seaduspäraselt lahendada. Kuid kindel on, et osasid wahetades mõlemad endid ebamugawalt tunneksid.

Lahkumine ülesannetes ja nende tehnilises täitmises tingib nüüd omakord igale politseiharule ka isesugust juhtimist. Paneme seda lähemalt tähele, püüdes admin. juhtimist tehnilisest lahus hoida.

Administratiivse juhtimise moodustawad üldjoontes: meeskonna ametisse wõtmine ja wabastamine järelwalwe meeskonna ülespidamise ja kohusetunde üle, ametnikkude teenete hindamine.

Tehniline juhtimine seisab — sama üldjoontes — ülesannete otstarbekohases jaotamises meeskonna wahel, ülesannete täitmise kohta üldiste ja üksikasjaliste juhtnõõride andmises, tehtud töö kontroleerimises seaduspärasuse ning otstarbekohasuse seisukohalt.

Pearõhk lasub muidugi tehnilise juhtimise peal, kuid ka adm. juhtimine ei nõua asutuse juhilt mitte wähe asjatundmist ja tähelepanu. Nii tuleb meeskonna walikul ja hindamisel alati silmas pidada kandidaatide ametile wastawust ja seda otsustada võib ikka ainult see juht, kes oma asutuse eriala põhjalikult tunneb. Mis puutub meeskonna ülespidamise ja kohusetunde järelwalwesse, siis annab see asutuse juhile kahtlemata kõige rohkem tööd adm. juhtimise alal, arwesse wõttes, et ainult järjekindel ja selle juures taktiline järelwalwe eesmärgile wiib.

Nüüd waatame edasi, milles seisab tehniline juhtimine krim.-osakonnas, kaitsepol. jaoskonnas ja maakonna välispolitsei walitsuses.

Krim.-osakonna juhataja jaotab sisse-

tulnud juurdlused osakonna ametnikkude wahel. Selleks peab ta iga üksiku ametniku wõimisi hästi tundma, et juurdlus nimelt seesuguse ametniku kätte satuks, kelle wõimised käesolewa sündmuse juurdlemiseks kõige kohasemad. Ta peab andma ametnikule, nii algul kui ka pärastpoole jälgimise kestel, näpunäiteid wajaliste sammude kui ka märgatud wigade kohta, milleks ta ennast peab hoidma kursis kõikide toimetuses olewate juurdluste käiguga. Juhataja kätte on harilikult koondatud agentuur ja tema peab hoolt kandma, et kõik andmed saaksid juurdlemiste puhul ära kasutatud. Tema walmistab teadaanded teatud asutustele, otsustab üleriiklise otsimise wajuksed ja loob kontakti muude politseiasutustega. Tema waatab läbi alluwuse järele edasisaamiseks määratud juurdlused, kontroleerides neid nii wormilisest kui ka tehnilisest küljest. Tema walwab kantselei ning registratuuri korraspidamise ja nende tarwiliku kasutamise üle ametnikkude poolt. Ta on kohustatud suuremaid kuritegusid isiklikult jälgima. Ta on kohustatud rahukohtus süüdistajana üles astuma.

Kaitsepolitsei ülema ülesanded on ligikaudu analoogilised krim.-osakonna juhataja omadele.

Maakonna politseiülem juhhib allasutuste ja ametnikkude tegewust peaaesjalikult kirjateel, mille tõttu postj läbiwaatamine ja tähtsamatele paberitele resolutsioonide kirjutamine erilist tähelepanu nõuab. Ta peab läbi waatama juurdlused politseiilises korras karistatawate üleastumiste kohta ja nendes otsused tegema; seda ei saa teha pealiskaudselt. Ta otsustab terve rea wäljamaalaste elamislubade asju, samuti terve rea laskeriistade kandmise lubade palweid. Ta annab oma arwamise korjanduste ja loteriide lubade asjus. Ta peab lahendama terve rea arusaamatusi, mis tekkinud alluwate ametnikkude ja kodanikkude wahel jookswas asjaajamises. Tal tuleb iga päew wastu wõtta mõnikümmend inimest, kes eelpoolnimetatud asjatoimetuste pärast isiklikult politseiwalisusse pöörduwad. Lõpuks alluwate ametnikkude rewideerimised ja hulk muid korraldusi maksude nõudmise, teede korrashoiu, kauplemise aja kaalude tembeldamise, tulekaitse jne. jne. alal, mis politseiülema juhtimisel ja järelwalwel õiendatakse. Arwates siia juure administratiiwse ja majanduslise juhtimisega

seotud ülesanded, saame tööhulga, mis tihtipeale kahele mehele üle jõu kipub minema.

Siia juure peab veel lisama, et asutuse juhtimise otstarbekohasus oleneb juhi asjatundmisest ja asjasse süwenemise wõimalustest, tema intensiivsus aga — peale juhi enda kohusetruuduse ka veel meeskonna tööskest ja teenistusekorra tundmisest. Mida kogenum meeskond, seda wähem tööd juhil ja, ümberpöörult.

Meeskonna tööskest ja iseseisew töötamine baseerub aga kahel alusel; need on: soliidne teoreetiline ja praktiline ettewalmistus ja lõpulikult wäljakujunenud, piisiw seadustik. Praegu jätawad meil mõlemad veel palju soowida ja selle tõttu tuleb politsei juhtidel veel mitu head aastat endid kibedasti pingutada.

Kohapealsete politseiasutuste juhtimisega seotud tööhulka kokku wõttes näib, et see ühele inimesele kindlasti üle jõu käiks. Mitte sellepärast, et üks inimene ei jõuaks kõiki ülesandeid ära õppida, waid sellepärast, et tal füüsiliselt wõimatu oleks jookswa tööhulgaga toime saada. Kõige kolme politseiharu juhtimise koondamine kohtadel ühise juhi kätte oleks lihtsalt selle inimese ülekoormamine, mille tagajärjel asjaajamine paratamatult muutuks pealiskaudseks.

Järjelikult tuleks jätta iga asutuse etteotsa oma juht, nagu need praegu juba olemas. Ise küsimus on, kas oleks tarwidust kahe asutuse juhti (muidugi siis juba ka asutusi) kolmandale alluwaks teha.

Siin peame meeles tuletama põhjendusi, millised ette toodi ühendamise mõtte üleswõtjate poolt. Öeldi, et olewat loomuwastane, kui ühes maakonnas tegutsewad kolm ühesugust politseiülemat; sellest tekkiwat paralleelne töötamine ja see luua pinna isiklikele kokkupõrgetele. Nagu tööjaotusest juba nägime, lähewad kolme kohapealse politseiasutuse juhid oma ülesannete ja wõimupiiride poolest üksteisest täiesti lahku ja seega ei olnud neil tegelikult rohkem ühist, kui ainult ühtemoodi kõlaw politsei ülema nimetus, millele pealegi eriala nimetus juure liidetud.

Mis puutub ühe ja sama töö kordamise hädaohusse, s. o. kolme asutuse paralleelse töötamiseni, siis pole seda tegelikult kuigi palju ette tulnud. Arwatawasti on siin tegemist ühe asutuse poolt puudulikult tehtud töö parandamisega teise asu-

tuse poolt, mida ametnikkude asjatundmatuse tõttu esialgu suuremal määral juhtus.

Juhtide isiklikud wahekorrad ei tohiks käesolevas küsimuses üldse kõne alla tulla. Isiklikud õorumised tekkivad ka üksiteisele alluwate ametnikkude wahel ja nende wastu peaks juba peawalitsuse distsiplinaarkaristuse kapis balsamit leiduma.

Kui allutamise küsimuses kõrwale jätta juhtide palgaastme küsimuse, mida võib lahendada täiesti omaette (palgaastmed olgu rajatud ametnikult nõutawa ettevalmistuse, tööhulga ja wastutuse peale), siis leiame ka siin õige seisukoha kätte: allutamiseks pole olemas ühtegi olulist põhjust. Ei wõidaks selle läbi karwawõrki politseiharude tegewuse ühtlus, sest ülesanded on sedawõrd lahkuminevad; ei wõidaks sellega ei admin. ega tehniline juhtimine, sest ühel inimesel puudub wõimalus seda ka tegelikult oma kätte koondada; ei awaneks selle läbi ka mingisugust kulude kokkuhoidmise wõimalust. Küll aga oleks allutamise ja allasutuste wahel, ja peab tunnistama — täiesti ülearune instants, mis kahtlemata kaasa tooks ühest küljest paberiputuse suurenemise ja teisest küljest

allutatud juhtide wastutustunde jaotamise. Wiimase otsekoheseks tagajärejeks oleks allutatud juhtide initsiatiivi lõdwenemine, nagu seda juba osalt tähele pannawõib käesolewa aasta algul moodustatud krim.-politsei punktides.

Järjelikult oleks kõige otstarbekohasem jätta kohapealsed erialased politseiasutused admin. ja tehnilise juhtimise poolt üksiteisest rippumatudeks ja neid allutada wahetult peawalitsuse wastawatele erialastele osakondadele. Sellega oleks kõige paremini kindlustatud iga politseiharu ühtlane konstruktsioon ja ametnikkude ühlane ettevalmistus ning ühetaoliste asutuste otsekohene kontakt peawalitsusega ja oma wahel.

Peawalitsuse konstruktsioon, milles ette nähtud erialased osakonnad wastawalt politsei eriharudele, lubab eeldada, et kohapealsete eriharude wahetu juhtimine keskkohast mitte raskusi ei sünnitaks, seda enam, et riigi territooriumi wäiksuse tõttu kiire ja otsekohese ühenduse pidamine nende wahel küllaldaselt wõimalik.

Käesolew kirjutus ei taha kaugeltki õelda wiimast sõna käsitletud küsimuses. Hoopis selle wastu oleks soowitaw, kui kohapealsed politseijuhid enne küsimuse lõpuliiku otsustamist oma arwamised selle kohta kuuldawale tooksid.

Politseiülemate kaswatuslisest osast.

Politsei inspektor H. Jacobsen.

Küsimust wastastikuse wahekordade kohta alluwate ja ülemate politseiametnikkude wahel ei ole minu teada senini meie lehe weergudel puudutatud ehk kuiigi wast on, siis ainult pealiskaudselt. Üldiselt aga on tarwilise distsipliini pidamise ja alalhoidmise asi politseinikkude wahel täielikult seda wäärt, et seda küsimust eraldi harutada, mitte ainult sellepärast, et sest küsimusest on mööda mindud eri seadustikkudes, mis politseid puudutawad, waid silmas pidades ka seda tõsiasja, et terve politsei teenistuse kord, hea korraldus kohtadel, suurel määral korralikult läbiwiidud distsipliinist oleneb, distsipliinist, mis õige mõistuse, arusaamise, äratundmise peal püsib ja wane mate ja nooremate politseinikkude teenistuslise wahekorra määrab.

Edendamiseks selles asjas on meil kahtlemata palju kaasa aidanud politsei peawalit-

suse poolt korraldatud politsei kursused, kus selle asja peale tõsist rõhku pannakse ja sama poolt 1922 a. wäljaantud „Juhis politseiametnikkudele“, mille IV-das osas politsei distsipliini kohta, pea kõikides selle wälimistes awaldustes on enam-wähem täpsemad juhtnõõrid antud.

Kohalise politseiülemuse käes ei ole meil mitte wähe abinõusid, millega nii wõi teisiti politseinikkude peale wõib mõjuda, kes teenistusalluwuse kohustusi unustama kalduwad wõi kes puuduliku mõiste wõi arusaamise nendest kohustus test omandanud. Äärmistel juhtumistel tulewad tarwitusele wõtta ka äärmised abinõud, koguni kuni ametist lahtilaskmiseni niisugusi isikuid, kellele wõõras näib olewat igasugune distsipliin.

Meie politsei auks peab ütleva, et sarnaseid isikuid meil wiimasel ajal wäheses erandina ette tulewad, üldine politsei ko-

gu pakub aga distsiplinaar mõttes täiesti kõlbuliku materjaali, tarwis ainult mõista selle materjaaliga osawasti ümber käia, see ülesanne aga langeb, loomulikult, poliitsei ligemate ülemate, s. o. poliitsei ülemate peale.

Mingisugusi iseäralisi üldiseid raskusi see ülesanne esile ei wõiks kutsuda, kuid teadagi, nõuab selle teostamine tähelepanu koondamist ja asjasse süwenemist, misjuures eestkätt tarwilik meeles pidada, et distsipliin, selle sõna tõsisest mõttes, teataw teenistusline kaswatus on ning sellepärast on oma alluwate ametnikkude distsipliini kaswatamine ja alalhoidmine ülema kaswatusline kohustus.

Kui kohaline poliitsei ülem ära tunneb oma kaswatuslist osa alluwate suhtes, peab tema möödapeasemata üldiselt tuntud mõttega kokku puutama, et kaswatuslikes eesmärgis ja sihis on kõige tähtsam ülema-kaswataja isiklik eeskuju.

Distsipliini mõiste ei ole täieline, kui meie seda enestele ainult alluwate wahekordade mõttes oma ülemate wastu ette kujutame, waid selle mõiste täiuseks on tarwilik ka juure arwata ülema wahekorra oma alluwatega, — ainult siis tõmbame teatud mõistele õige loogilise ringi ja ühes sellega ainult siis wõime meie öelda, et see ülem näitab oma alluwatele isiklikult distsiplineeritud eeskuju.

Poliitsei ülem ei lukusta ennast uhke ülemuse üksikluse taha, seda vähem lubab tema enesele ärritawat, mõnitawat, haawawat ja upsakat tooni ümberkäimises oma nooremate kaasteenijatega: see kõik on juba küllalt wananenud ja praktilikast kõrwale heidetud kaswatusline süsteem.

Poliitseiametnikkude kaswatus kohtadel peab minema nõnda, et teatud poliitsei pere ennast ei eraldaks subordinatsiooni (alluwuse) walju wäliste seintega, seal, kus see ei ole tarwiliste teenistustingimistega ilmtingimata nõuetaw, waid, ümberpöörduvalt — katsuks luua niisugusi tingimisi, mille juures ilmuks wõimalus lihtsal wiisil, ainult wanema seltsimehena, järjekult, täielise otsekoohese, õiglase meelega juttu wasta poliitseiliste päewasündmuste üle, poliitsei teenistuse üle, tähelepanematult juhtides jutuaajamise armastuse ja huwi kõwendamise peale poliitseeiteenistuse wastu ning selle teenistu-

se kõrge tähenduse selgitamise peale. Niisuguse taktika ilusad tagajärgid ei wiivita endid awaldamast. Nemad ilmutawad endid kõige esmalt selles usalduses ja austamises oma ülema wastu, mille juures sõbralik awalduse worm täielikult käsurwormi aset wõib täita.

Ettetulewate teenistusliste arusaamatuste selgituste juures, käsitamiseks antawate juhataste ja märkuste juures ning isegi wormiliste rewisjoonide juures ei tule poliitsei ülemal esineda alamaid hirmutajana, äraehmatawajõuna, waid tuleb õieti anda rahulikke ja asjalikke juhatusi selle wõi teise eksituse wõi wea kohta, ekslikkuse wõi hooletuse kohta, peasihiga asja kergendada, aga mitte raskendada, äratada nõrgaksjääjas energiat, mitte aga teda lõpulikult surmata.

Läbi- ja ümbersõitudel jaoskondade piirides, samuti sel ajal oma korralduste andmist on kõige parem teha wastawa ametniku (jaoskonna ülema) saatmisel ja juuresolekul, — kui tema käest tarwiliste selgituste saamise otstarbel, nii ka otstarbel elanikkudele näitlikult alalise sideme ja ühenduse peale näidata otsekoohese kohaliste poliitsei wõimude ja nende ligemate ülemate wahel.

See wiimane on tarwilik ka oma alluwa ametniku teenistuse autoriteedi toetamiseks ja kaitsmiseks elanikkude ees, mida ülemal alati tarwis on silmas pidada, siiski mitte kattes selle ettekäände alla mingisugusi ülekohtuseid tegusid elanikkude wastu, waid neid tingimata selgitades ja parandades.

Samasugust ärakaalumist, järeelmõtlemist tuleb käsitada ka alluwa ametniku poolt tehtud korralduste äramuutmise juures, tarwitades seda abinõu ainult peale alluwa seletuse ärakuulamise ja kui selged seadustest üleastumise tundemärgid olemas.

Siiski, ette näha ja juhatust anda iga ülema sammu kohta, mis tema poolt teenistus-kaswatuslike sihiga ette wõetakse, on wõimata. Jutuajamise eesmärgiks aga puudutatud aine üle näib siiski ka eelpool ettetoodud üldistest näpunäidetest küllalt olema, mille eesmärgiks oli näidata, milles seisab poliitseiline distsipliin ja kohaliste poliitsei ülemate osa selles distsipliini tõstmises ja alalhoidmises.

Pangatshekkide wõltsimine kui moodne kuritegewusharu.

Pangawargused on olnud kuritegelikus ilmas alati suurejoonelisemateks ettevõteteks, kuna mõne panga tühjendamine andis kuritegijatele määratud warandused.

Nüüd on aga tehnika arenemise tõttu loodud niisugused kindlad rahahoiukohad, ligipääsematud teraskambrid igasuguste elektri märguande sisseseadetega, et pankadesse sisse murdmine ka geniaalsetele pangawarastele üle jõu käib.

Üllakirjeldatud põhjustel on tekkinud praegusaja moodsam kuritegewusharu — pangatshekkide wõltsimine — mille vastu wõitlemine on kriminaal-politsei praktikas üks raskematest ülesannetest. Eriti wiimastel aastatel, kui rahwuswaheline läbikäimine peale sõja-aastate uuesti elustus, on pangatshekkide wõltsimine hoogu wõtnud. Pankadel on petmist ärahoidmine väga raske, sest igapäewase suure läbikäigu juures leiawad kuritegijad ikka võimaluse wõltsitud tshekiga raha kätte saada.

Pangatshekkide wõltsimises on olemas mitu süsteemi, mis peaaegu alati oleneb kuritegija rahwusest. Senised kogemused on näitanud, et Saksa kuritegijad on spetsialiseerunud peaaesjalikult panga maksujuhatuste wõltsimises.

Teatawasti teeb mõni pank teisele pangale kirjalikult wõi telegraafi teel ülesandeks teatud isikule suurem wõi väiksem summa wälja maksa. Niisugused maksujuhatused wõltsitakse siis mõne pangateenija poolt, kes on lüliks suuremas pangawaraste seltsis ja töötab eriliste juhatuste järele.

Sakslaste osawõttu garanteeritud pangatshekkide wõltsimises ei ole selle vastu peaaegu sugugi märgatud. See on Ungari, Austria, Tshehi ja Poola kelmide tegewusalaks. Iseloomustaw on, et see on peaaesjalikult endiste taskuwaraste armsam tegutsemiswiis, kes rahakottide warastamise asemel nüüd warastawad tshekiraamatuid, n. n. „Traveller-checks“. Niisugune tshekiraamat sisaldab harilikult 50 tshekki, igaüks teatud rahasumma peale, mille wäljamaksmine on garanteeritud panga poolt, kes tshekiraamatu wälja annud. Niisuguste tshekiraamatute warastamiseks on organiseeritud terwed wargasalgad, kes väga hästi teeniwad.

Tähendatud wargasalgade liikmed on laiali kõigi Euroopa riikide pealinnades, majanduselu keskkohades ja supelusasutustes. Warastatud tshekke ei realiseeri wargasalga liikmed mitte ise, waid selteks püütakse leida kohaseid isikuid pangateenijate ringkondist. Nendesse wargasalgadesse kuuluwad mitmesugused spetsialistid omal alal. Mõned kõrwaldawad mitmesuguste keemiliste segudega, mis suuremalt osalt koos seisawad kloori lahenditest, allkirju tshekkidelt, teised teewad järele tuntud pangategelaste allkirju jne.

Järgmine oma ulatuse poolest on n. n. „Ungari süsteem“, mille harrastajateks on peaaesjalikult Ungari kuritegijad. Selle süsteemi pooldajate poolt arwatakse wälja mõni kauge Ameerika wõi koguni mõne eksootilise maa pank, trükitakse seeria selle olematu panga tshekke ja täidetakse suure summa dollarite peale. Nüüd katsutakse abimeeste kaudu niisuguste tshekkidele mõne suurema Euroopa panga giro muretseda. Kui see on saawutatud, ei kahtle keegi enam wäljamõeldud panga olemasolus ja kuritegijate salgaliikmed realiseeriwad terve seeria tshekke ühe korraga reas Euroopa riikides.

Nagu juba tähendatud, on politseil pangatshekkide wõltsijate vastu wõitlemine väga raske. Paljud kuritegijad sellel alal omawad rahwuswahelise kuulsuse ja nende tegewuspiirkonnaks on kõik maailmajaod. Selle juures esinewad nad tihti diplomaatide, aristokraatide jne. nime all, mis nende paljastamist märksa raskendab.

Suuremaks nimeks pangatshekkide wõltsimise alal on sakslane Goldschmidt, kes lugematu arwu wõltsimisi toime pani ja kelle 12-inimeselist salka politsei üle 6 aasta püüdis. Goldschmidti ennast ja osa tema salgast läks korda tabada, kuid ülejäänud salgaliikmete ümber kogus uuesti 20-inimeseline wargasalga, kes praegu töötab, ilma et politseil korda läheks teda tabada.

Kõige rohkem on pangatshekkide wõltsimise asju uurinud Saksa politsei. Kõigi tshek>wõltsijate hirmutiseks on politseikommissar Linnemann Aleksandri platsil Berliinis, kelle kätte jooksewad kokku

sellekohaste uurimuste niidid kogu ilmast. Linnemanni peetakse kõige suuremaks autoriteediks omal alal, kuid ka temagi on sunnitud tunnistama, et suur protsent ülalkirjeldatud wõltsimistest jääb wälja selgitamata.

Meil Eestis on paari wiimase aasta jooksul mitu pangatshekkide wõltsimise katset ette tulnud, kuid kõik need on nurja läinud, vähemalt on süüdlased tabatud, nii tuntud Endel Rätsep ja Ko.

möödunud aastal. Põhjuseks on siin muidugi see, et meie pankade tegewus on kitsapiiriline ja politseil selle tõttu kergem süüdlastele kohe jälgile saada. Samuti on meie wõltsijad äärmiselt oskamatud. Kuid kahtlematult suureneb ärielu elawamaks muutumisega ka meie sedaliiki kuritegewus ja politsei peab oma senistele ülesannetele juure lisama veel uue, nimelt wõitluse pangatshekkide wõltsimise wastu. E. J.

Kuritegude jälgimine.

A Liit.

(26 järg.)

Siin tuleksid kõne alla tajumiswiisid, nagu need tajutawate nähtuste ja asjade ning tajuja enda seisukohast (asend, kaugus, tuule- ja walgustustingimised jne.), kui ka inimlikkude meelegaorganide tawalisest tajuwõimest ära olenewad. Siia kuuluksid järjelikult kõik meeltepettused, eestkätt nägemise- ja kuulmise-pettused. Eriti olgu tähelpanu juhitud puuduste peale, mis tekkiwad ülemäära kiires tempos arenewate sündmuste tajumisel.

III. Samuti peab arwesse wõtma, kas ülekuulataw sel silmapilgul, mil ta oma tähelpanekut ammutas, mitte muude hingeliste protsesside ja nimelt 1. tunnetusliste wõi 2. tundmusliste protsesside mõju all ei seisnud. Siin puutume jällegi kokku kahesuguste psühholoogiliste nähtustega. Esiteks, mida sisurikkam ja intensiivsem oli eelnimetatud tunnetuse wõi tundmuse protsess, seda segawamalt mõjub ta tunnistaja awalduse täpsuse peale. Püsis teataw kõrwalise tunnetuse toiming näit, ainult aistingute (märgete) astmel, siis kannatas tunnistaja waatlemine selleläbi muidugi vähem. Samuti on rahuline meeleolu enam soodne tähelpanekute tegemiseks kui affektne oleng.

Teisest küljest wõiwad samad faktorid aga ka tähelpanekuid soodustada; kui näit. affektne oleng liitub tajumuste apertseptsooniga, saawutame tihti elawamaid tagajärgi. Huwiga tehtud waatlemine on alati täpsem kui täiesti ükskõikne silmade eest möödalaskmine.

B) Awalduse ehtsus oleneb ära tunnistaja reproduktsiooni wõimest, tema mälu headusest.

I. Siin tuleb esimesel joonel arwesse wõtta mälu truudus. Wiimane omakord seisab ühenduses kahe asjaoluga:

1. Waja selgusele jõuda, kas ülekuulataw oli wahepeal juhust tehtud tähelpanekute peale tagasi mõtelda. Kui seda mitte ei sündinud, siis on väga tõenäoline, et tema poolt jälgitud sündmusest mõned momendid wahepeal ju tunenud, mida ta nüüd täiendada püüdis. Täiendamine sünnib kas kõrvalt kuulnud andmete kulul, ehk jälle sel teel, et puuduwate lülide asemele pannakse oma seniste kogemuste kohaselt niisugused, millised sündmuse iseloomuga kõige enam sobiwad.

2. Kui aga ülekuulataw wahepeal mitmesugustes meeleoludes wiibides sündmust korduvalt meelde tuletas, siis on jälle väga wõimalik, et tema mälestusse sellejuures mõned jooned põimusid, mille ehtsust tema isegi kontroleerida ei jaksa.

II. Awalduse täpsus oleneb veel ülekuulatawa wäljenduswõimest ja wäljenduswiisist. Tähtpilisemad on jällegi kaks wõimalust:

1. Tunnistajal puudub tarwiline sõnade tagawara ja sellepärast otsib ta sõnu, parandab ühtepuhku oma awaldust ning püüab oma meelestuste sisule kohasemat wäljendust leida. Teisest küljest wõib tunnistaja, kes oma mälestused ebakohaste sõnadega awaldab, arusaamatuks esile kutsuda, kuna ülekuulaja tema sõnadest weidi teisiti aru wõib saada. Seesugused tunnistajad langewad iseäranis kergesti suggestiivkõikumuste ohwriks.

2. Sõnaohtrad tunnistajad kalduwad sellewastu jälle just oma wäljenduswõime painduwuse tõttu väga tihti kõrwalistesse

asjaoludesse, mille tagajärjel muidugi kannatab nende awalduse järjekindlus ja selgus. Ka neid wõiwad suggestiivkõnitsused wäga hõlpsasti eksiteele wiia, kuna nad harjunud otsusi tegema kergel käel ja kiirelt.

D) **Awalduse tõelikkus.** Kui sedawiisi kõik raskused awalduse täpsuse ja ehtsuse suhtes kõrwaldatud, tuleb teda edasi läbikatsuda ja kaalutleda tema sisu poolest. Saawutataw tagajärg peab näitama awalduse tõelikkust. Ka siin awanewad kaheksugused wõimalused:

I. Awaldust kontroleeritakse asjas olemasolewate asitõenduste, ülekuulaja enda poolt tähele pandud ja kontroleeritud asjaolude, kui ka teiste asjaosaliste isikute tõepärase awalduste abil. Seisab tunnistaja awaldus esimestega nõuetawas kokkukõlas, siis kaob kahtlus tema tõelikkuse juures.

II. Teiseks peab silmas pidama, kas awalduse sisu teiste samalaadiliste nähtustega mitte wastolus ei seisa; kui awaldus sisaldab nähtusi ja asjaolusid, millised üldiselt tuttawad, ehk weel enam: millised üldiselt tunnustatud, siis ei tohi ta neile wastu rääkida. Siin saame weel kord kaks parallelset rühmitust:

1. Awalduses sisalduwaid füüsilisi nähtusi tuleb wõrrelda sellekohaste looduseadustega ja

2. psühhilisi nähtusi tuleb kontroleerida üldtunnustatud inimese hingeelu reeglitega. Wiimast kontrollwahendit tuleb eriti siis kasutada, kui asjas üldse puuduwad reaalsed tõendid, nagu ahaawamiste, walewande ja muudes sellestarnastes protsessides.

Kui nüüd eelmist skeemi silma ees hoida, siis selgub otsekohe, miks tunnistajate ülekuulamise tehnika nõuab, et tunnistajaid püütagu enne ülekuulamist võimalikult lahus hoida, et tunnistajatele ette pandawad küsimused olgu hästi läbi mõeldud ja iganes mitte suggereriwa iseloomuga, et iseäranis tähtsad tunnistajate awaldused saagu alati katsete waral kontroleeritud, näit. kauguse, suuruse, arwu, wärwi, aja jne. hindamised, et isikute kui ka asjade äratundmine ei sünniks mitte üksikult, waid teiste umbes sama väljanägemisega isikute ja asjade hulgast, et tunnistajate ülekuulamist ärgu lükatagu kunagi „homse warna“ j. m.

Tunnistaja waletab meeleliidi. Tunnistajate awalduse tõepärasuse hindamisel on sagedasti raske wahet te-

ha, kus lõpeb ekslik mõistmine ja kust algab sihilik wale, kuid mõnikord esinewad waletunnistajad niiwõrd asjatundlikult, et isegi wilunud jälgijal raskeks läheb otsustada, missugused tunnistajad üldse tõtt ehk missugused walet tunnistawad, eriti siis, kui sündmuses puuduwad asjalised tõendid.

Waletunnistuste tekkimises paneme tähele järgmised momendid: waletunnistuse andmiseks peab olema sundiw põhjus, motiiv, ta on väljamõeldud, ta on enamasti asjaosaliste isikute wahel kokku räägitud.

Motiiv wõib peituda ühest küljest tunnistaja isiklistes suhetes kaebtusaluse ehk kahjukannatajaga, teisest küljest — tema otsekohestes suhetes kuriteoga. Esimesel juhtumisel tuleb igakülgselt selgitada (enamasti kaudse teadetekogumise teel), kas tunnistaja ning poolte wahel ei walitse (walitsenud) sugulus, sõprus, wihawaen, kas tunnistaja ei ole pooltest aineliselt äraripuud, nende poolt äraostetud, ärameelitatud, ärahirnutatud. Mõnikord tunneb üks pooltest näit. tunnistaja minewikust mõnda kompromenteeriwat asjaolu ning wiimane on sunnitud waikimist lunastama waletunnistuse läbi jne. Teisel juhtumisel tuleb selgusele jõuda, kas tunnistaja ise kuidagi asjasse segatud ei ole. Praktika tunneb juhtumisi, kus tõsine kuritegija temale soodsate asjaolude tõttu esitotsa tunnistajate hulka sattus ja oma seisukorda õige agaralt süü juhtimiseks ilmsüütu peale ära kasutas. Selgitamine nõuab eestkätt kõikide juba käesolewate asjaolude igakülgselt kaalutlemist ja loogilist konstrueerimist. Tihti saadakse tõe jälgile selle läbi, kui kahtlast tunnistajat üksikasjalikult seletada lastakse, kuidas, millistel asjaoludel ta tunnistajaks sai ning tema seletusi hästi juhitud teadetekogumise läbi kontroleeritakse. Muidugi peab kõige selle juures tunnistaja awaldusi kogu aeg tähelepanelikult jälgima; püüab tunnistaja sihilikult kahjukannataja wõi kaebtusaluse kasuks tunnistada, siis juhtub enamasti ikka, et ta ennast seletamise tuhinas mõne ettewaatomata sõnaga ehk lausega ära annab. Wäga tabawalt iseloomustab Gross seesuguse tunnistaja taktikat: „Tahab waletunnistaja süüdlase kasuks rääkida, siis kui ta wähegi osaw on, toob ta esile ka wiimase hallowad omadused, kui nende salgamine millegi pärast mõttetü oleks (näit. omadused on üldiselt tuntud), kuid ta püüab hoolega

waikida kõigest sellest, mis kaebtusafusele otsekohe kahju tooks. Tahab ta aga kaebtusafust diskrediteerida, siis wõib tema seletus wiimase suhtes algul õige heatahtlik, wabandaw ja puhtakspesew olla, kuni korraga üks wahele pillatud sõna, üks epiteet ülekuulaja tähelepanelikuks teewad; ja siit edasi hakkab tunnistaja kaebtusafuse wastu kõiksugu musta wälja kraamima, niipalju kui ta südametunnistus lubab.“

Waletunnistus peab mingisugust kuriteosse puutuwat asjaolu „walgustama“, muidugi tunnistajale wõi tunnistuse autorile soowitawas walguses, teiste sõnadeka, waletunnistaja hüüd ja püüd on ülekuulajat teatawa asjaolu kohta walearwamisele wiia, olgu seni weel walgustamata asjaolu kohta meelega ekslikka teateid andes, wõi juba teisest küljest walgustatud asjaolusid ümber lükkates. Sel põhjusel peab waletunnistuse autor peajasjalikult kahte asja silmas pidama: wäljamõeldud tunnistusel ei tohi puududa tarwiline side sündmusega ja ta peab olema sisuliselt nii konstrueeritud, et ta suudaks ülekuulajat oma lõpusihi kohta uskuma panna. Esimene nõue tingib peale otsekoheste kuriteo asjaolude tundmise tihti weel teadmisi, kui kaugel on asja uurimine ja missuguses sihis ta liigub, et mitte seesuguseid asjaolusid ette walmistama wõi ümberlükkama minna, mis teiselt poolt juba wastuwaidlemata andmete läbi selgitatud. On näiteks usalduswäärsete tunnistajate waral selgeks tehtud, et kaebtusafune mõni minut enne kuriteo toimimist teopaiga läheduses wiibis, siis langeks selle tunnistaja seletused, kes tahaks kaebtusafust samal ajal, ütleme tunni tee kaugusel teopaigast näinud olla, igatahes õige raswase küsimusmärgi alla. Sellega on enamalt jaolt seletataw nähtus, et kaebtusafused omapoolsete tunnistajate nimetamisega wiivitawad. Samal põhjusel nõutakse aga ka jälgijalt juurdluse andmete saladuses pidamist, mille wastu paraku liiga tihti patustatakse.

Waletunnistuse sisuline konstrueerimine nõuab autorilt igatahes oma hea osa olukorra hindamise ja loogilise mõtlemise wõimet. Waletunnistus peab olema nagu elaw pookoks, mis kärnerile (jälgijale) edasi antakse üldise jturdluse puu külge pookimiseks. Et ta kärneris kõhklemist ei ärataks, peawad tema jämeduse, koore ja pungade omadused tawalistele nõudmis-

tele wastama. Peale otsekoheste süüdistusse puutuwate asjaolude peab tunnistajal olema walmsis mõeldud weel rida kõrwalisi asjaolusid, et mitte esimese ülekuulaja poolt ette pandawa täiendawa küsimuse pealt sisse kukkuda. Siin juhtub aga tegelikus elus müüd ühtepuhku, et waletunnistusel kõige peale waatamata ometi praod sisse jääwad, näit. tunnistaja teab kas wähem wõi rohkem, kui ta tema poolt kirjeldatud asjaolekutel teada wõiks, üksteisele wastukäiwad kohad awaldukses, mitme waletunnistaja awaldukse osaline lahkuminewus jne., ühe sõnaga, terane ülekuulaja märkab peagi, et pookoks ei sobi üldise oksastikuga. Seesugusel juhtumisel waja kahtlased asjaolekud weel kord küpselt läbi kaaluda ja siis tunnistaja täiendawate küsimuste waral ägeda risttule alla wõtta. Harwa jaksab sellele waletunnistaja wäärkindlus wastu panna ja lõpp on sõjariistade mahapanemine.

Nende juhtumiste arw, kus tõsine süüdlane ise waletunnistaja osas esineb, on wõrdlemisi piiratud (kaebtusafusena ülekuulatawa isiku seletusi, kes süüdi teiste peale püüab ajada, ei saa siin arwesse wõtta, kuna jutt on tunnistajate ülekuulatawatest isikutest). Peajasjalikult esinewad waletunnistajad juba kahtluse alla langenud kuritegijate kasuks, mõnikord ka ilmsüütult süüdistatawa wastu. Mõlemil wiimasel juhtumisel peab olema tunnistuse sisu kuritegija ja tunnistaja (-jate) wahel kokku räägitud ja nimelt põhjalikult kokku räägitud ning lõpuks hästi meelde wajutatud, p a h e õ p i t u d. Wabaduses wiibiwale kuritegijale ei sünnita waletunnistajate leidmine ja ette walmistamine muidugi mingisugust iseäralist raskust, kuid ka eeluurimise all kinnipeetawad kahtlusafused oskawad endid ses suhtes aidata, kuna raske luua nii ideaalseid kinnipidamise tingimisi, mis kinnipeetawa täiesti muust ilmast isoleeriks. Kõige suuremaks abiks wahialusele on muidugi wabanewad kaaswahialused, kellega ühises kongis istutakse wõi jalutamise juures kokku puudutakse. Kuid ka sellel kepil on kaks otsa. Kokkurääkimine, iseäranis siis kui see takistatud olukorras sünnib, ei jõua pea kunagi kõiki peensusi ette näha ning kui ülekuulaja tähendatud õrna koha tunnistaja seletustes üles leiab ja sealt poolt üksikasjaliste küsimustega peale tungib, siis kaldub wõit alati tema poole. Mõnikord

jälle ütleb tunnistaja oma awaldust „nagu peast üles“, rõhutab rohkem, kui seda tema seisukoht tarwilikuks teeb, teatawaid asjaolusid, satub kergesti ärewusse jne. Wiimaseid nähtusi ei pea aga ära wahe- tama parteilise olekuga, milline enam ehk vähem omane paljudele, muidu kõigiti korralikkudele tunnistajatele (Gross).

Lõpuks paneme weel tähele kõige enam korduwamaid waletunnistusi, s. o. wäljamõeldud alibi tõendamisi. Mitmed wäga tõenäolikus asjaolud räägiwad näit. kahtlusaluse wastu, kuid kõigile ootamatult juhatab wiimane vähemalt kaks tunnistajat, kes wõida tunnistada, et tema toimimise ajal hoopis teises kohas wiibinud. Seesugused tunnistajad kukuwad enamasti sisse, kui ülekuulaja neile kui ka kahtlustatawale, igatühele muidugi üksikult, umbes järgmised küsimused ette paneb: kuidas, millistel tingimistel sattusid nad kokku, millega saatsid aega mööda, kaua nad koos wiibisid, millest kõnele- sid, millises järjekorras see kõik sündis

jne. ning antud wastusi omawahel wõrdleb. Ent kogenenud kuritegijad püüa- wad ka sellest hädaohust mööda pease- da, kandes wäljamõeldud kooswiibimise mõne waremalt tõepoolest olnud koos- wiibimise peale, näit. kuritegu toimiti es- maspäewa õhtul, kuid kooswiibimine oli pühapäewa õhtul ja wiimane otsustatigi ülekuulamise puhuks päew edasi kanda, mille tõttu kõikide osaliste seletustes muidugi täpne kooskõla walitseb. Siin ei jää ülekuulajal muud üle kui pärida tea- teid ka sündmuse eel- ja järelpäewade toimetuste ja wiibimiste kohta, kuni wi- maks kahtlane „tühi ruum“ wastu tuleb. Arusaadaw, et kõige sellega käsikäes peab käima tunnistajate seletuste kontro- leerimine kaudsete teadetekogumise, isikliste tähelepanekute ja muude juurd- luse andmete silmaspidamise teel. Pais- tab ülekuulajale meeeldi waletamise fakt küllalt tõenäolisena, siis on kõige koha- sem seda ülekuulatawale awalikult mõis- ta anda, vähemalt loobub ta siis waleta- mise jätkamisest (Gross).

Wäljamaalt.

Wangid suwitamas.

Huwitaw katse Inglismaal.

Londoni Maidstone wangimajast saadeti hil- juti nelikümmend wangi kolmeks nädalaks Wight saarele suwitama. Wangidele pandi erariided selga, saadeti neid autoga mererannani ja edasi laewaga saarele. Kohale jõudes, asetati wangid erilisse wõerastemajja, mis suurte parkidega teis- test elumajadest eraldatud, wõeti nende käest ausõna põgenemiskatseid mitte ettewõtta (mis pealegi üksikult saarelt peaaegu wõimata) ja lu- bati neile teha, mis süda soowib — ja mis sea- dustega karistataw ei ole. Tähendab, wangidele anti wõimalus kolme nädala jooksul jälle kord waba kodanikkudena tegutseda.

Kõik nelikümmend meest on kuritegijad, kel- ledel ühe wõi rohkem aastased karistused kanda. Waliti muidugi neid, kes oma ülespidamise pool- lest teistest wälja paistsid; mõrtsukaid ja retsi- dewise saarele ei saadetud.

Selle katse kohta on Inglise ajakirjanduses pikad waletused tekkinud: ühelt poolt leitakse, et absurdne olla kuritegija ausõna peale loota, teis- test küljest aga arwatakse, et sarnasel usaldusel suur moraalne tähtsus olla. Wana Inglise põhi- mõte: iga ühele wõimalust anda, ennast rehabili- teerida („give them a sporting chance“) tuleb ka siin ümsiks.

Enesetapjate pink.

Mõistagi leidub sannane pink Ameerikas, ni- melt New-York'i n. nim. tsentraalpargis. Oma nime sai pink sellest, et tema peal mitte enam ega vähem kui 65 inimest oma elu lõpetasid.

1902 aastal kewadel laskis keegi noormees, kes kaardimängus terwe oma waranduse oli kaotanud, ennast sel pingil maha. Paar nädalat hiljem kihwtitas ennast samal kohal keegi wana- mees ära ja weel sama suwe jooksul lõpetasid kuus isikut juba kuulsaks saanud pingil oma elu. Tõsteti küsimus üles, kas ei peaks pink korista- tud saama. Politsei seda ei teinud, mitte põhju- seta seletades, et enesetapjad siis omale teise koha waliwad ja pink igatahes enesetapmiste arwu ei vähenda. 1903 a. ja järgmistel aastatel kordusid samad nähtused. Nüüd on New-York'i linnawalitsus otsustanud wana ja juba poolmāda- nenud õnnetust toowat pinki ära koristada.

Politseimalaka tarwitusele wõtmine Berliini politseis.

Käesolewa kuu jooksul kawatseb Berliini po- litsei kummimalakat tarwitusele wõtta. Selleko- hased Preisi siseministri korraldused on ilmunud, samuti ettekirjutused, kuna ja kuidas uut riista tarwitada.

Inglismaal on malakas teatawasti juba amugi tänawukordniku kaitseriistaks. Berliinis olid kordnikud siimaani rewolwriga ja lühikese mõõgaga warustatud. Elu on aga näidanud, et niihästi laskeriist, kui ka külm sõjariist küllalt otstarbekohased ei ole. Ühest küljest on eriti laskeriist arusaadawalt iseäranis hädaohtlik siis, kui tegemist on suurema rahwahulgaga, kus laskmise korral süüta inimesed pahatihti kannatawad, teisest küljest aga kasutawad kuritegijad seda asjaolu ära, et politseinikul luba on ainult äärmisel juhtumisel sõjariista tarwitada. Berlii-

nis korduwad ka juhtumised, kus, näit., postil seisew kordnik joobnud isikute poolt ümberpiiratakse, maha wisatakse ja isegi pekstakse.

Nende pahede kõrwaldamiseks on, nagu tähendatud, kummimalaka tarwitusele wõtmine päewakorrale tekkinud. Keelatud on temaga, kui seda äärmine hädaoht ei nõua, pähe lüüa; naisi ja lapsi temaga lüüa on üldse keelatud. Kui kordnik postilt ära tuleb, wõetakse malakas temalt ära ja pannakse luku taha, nii et ka wan-gide peksmist, nagu see Berliinis ettetulnud olla, karta ei ole.

Esperanto alalt.

Eesti on esitatud Esperanto XVI üleilmlisel kongressil.

Eesti esitajana Esperanto XVI üleilmlisele kongressile, missugune awati Wiinis 7. skp., sõitis herra M. Tamwerk.

Eesti posti peawalitsus

on wastawa ringkirjaga soowitanud teenijatele Esperanto keele õppimisele asuda, silmas pidades, et rahwuswahelise keele teadmine postiteenistuses on mõõdapääsematuks saanud.

Stokholmi rahwuswahelise postikonwerentsi Eesti delegatsioonile oli eeskirjaga teatatud, et rahwuswahelise keele küsimuse harutamisel tuleb Esperanto poolt hääletada.

Esperanto sunduslikult Rumeenia politsei teenistuses.

Rumeenia siseministeeriumi korraldusel on Esperanto kõikide politseikoolide õpekawadesse sunduslise õpainaena üles wõetud.

Politseiohwitserideks wõiwad saada ainult need, kes Esperanto teadmises eksamid täielikult on ära annud.

Esperanto raudteel.

Tsheho-Slõwakkia raudteewalitsuse teadaande järele on kõik konduktorid ja wagunisaatjad, peale Esperanto keele õpetamist wastawates kursustes, läbi katsutud ja nende teadmised nõuetele wastawad leitud olema.

Üleilmline Esperanto raadiojaam.

Et wõimaldada kõiksugu tarwilisi teateid üle ilma laiafi saata, kawatseb Universala Esperanto Asocio ehitada Genfi suuremajoolist raadiojaama.

Genfi on koondunud paljud tähtsad rahwuswahelised organisatsioonid, ning sarnase raadiojaama puudusel oli nende tegewus tuntuvalt takistatud, sellepärast on otsustanud Schweitsi walitsus, Rahwaste Liit, Rahwuswaheline Tööbüroo ja Rahwuswaheline Punane Rist ehitust rahaliselt toetada.

E. S. E.

Ametlik osa.

Siseministri käsukiri 9. VIII. s. a. Nr. 27.

Awaldan teadmiseks Wabariigi Walitsuse otsuse 1. augustist s. a. (prot. nr. 78 p. IV) „Kohustada riigi kesk- ja alluwaid asutusi koosseisude wähandamise tõttu ametist wabastatute ametnikkude teenistusse wõtmisel sellest wiibimata teatama sellele riigiasutusele, kes ametniku wabastas.“

Awaldan teadmiseks Wabariigi Walitsuse otsuse 30. juulist s. a. (prot. nr. 76 p. IV) „Anda riigiasutustele juhtnõõriks, et kui 20-nes kuupäew on püha- wõi puhkepäew, siis wõib riigiametnikkudele ja -teenijatele palka maksta alates 19. kuupäewast.“

Politsei peawalitsuse ametnikkude teenistuskirjad pidada: peaw. ülemal, abidel, osakonna juhatajatel — ministri kantseleis; maakonna- ja linna-politsei ülematel ja abidel, kaitse- ja kriminaalpolitsei jaoskonna ja osakonna ülematel ja peaw. ametnikkudel — peawalitsuses ning kõigil teistel politseiametnikkudel kohtadel.

Siseministri käsukiri 11. VIII. s. a. Nr. 28.

Koosseisude wähandamise ja kaitsepolitsei peawalitsuse, kui iseseiswa ministeeriumi osa, ärakaotamise puhul on siseministeeriumi teenistusest lahkunud üks kõige wanematest ministeeriumi ametnikkudest Johan Sooman. Awal-

dan herra Sooman'ile, kes wahetpidamata 12. detsembrist 1918 a. alates siseministeeriumi teenistuses olnud ja oma töösukusega ja -tahtmisega palju kaasa aidanud siseministeeriumi organisee-

rimisele, tõsist lugupidamist ja tänu tema kõigile eeskujuliku teenistuse eest ja soowin temale edaspidises elus täit edu.

Siseminister Rõuk.

Kirjawastused.

H. P. Palume Teie nime ja aadressi teatawaks teha, muidu ei saa lehte mahutada; artik-

kel ise wõib ilma autori nimeta ilmuda, kuid toimetusel peab nimi teada olema.

Wäljaandja: Toimetuskommisjon.

Wastutaw toimetaja: E. Maddison.

Tegew toimetaja: O. Angelus.

K u u l u t u s e d.

Tunnustatakse makswusetuks järgmised isikutunnistused:

Krinberg, Olga, w. a. 11. 10. 20 a. nr. 111. (22887)
 Weltmann, Johannes, nr. 94. (22888)
 Rükenberg, Martin, w. a. Wao wallawal. nr. 1788. (22889)
 Torbek, Julius Peetri p., w. a. Kuigatsi wallawal. 14. 9. 20 a. nr. 999. (23041)
 Neumann, Johann Johani p., w. a. Hummuli wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 710. (23042)
 Torim, Jaak Johani p., w. a. Patküla wallawal. 6. 12. 19 a. nr. 188. (23043)
 Maasik, Johannes Johani p., w. a. Wõru maak. pol. 1. jsk. 15. 2. 23 a. nr. 49. (23044)
 Werlis, Jaan Andrese p., w. a. Koorküla wallawal. 14. 12. 19 a. nr. 215. (23047)
 Sarapu, Peeter Kusta p., w. a. Kuigatsi wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 459. (23048)
 Johanson, Ella Jakobi t., w. a. Helme wallawal. 20. 1. 20 a. nr. 545. (23049)
 Darsch, Märt Otti p., w. a. Taagepera wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 283. (23050)
 Persidsky, Sergei, nr. 80. (23247)
 Schanscharowa, Sinaida, nr. 1483. (23247)
 Kütt, Anna, nr. 985. (23247)
 Rebane, Liisa, nr. 415. (23247)
 Golubow, Iwan, nr. 1227. (23247)
 Buchwestow, Artamon, nr. 98—111. (23247)
 Ulanowa, Ewdokia, nr. 1261. (23247)
 Mägi, Willem, nr. 149. (23247)
 Jarlak, Johannes, nr. 91. (23247)
 Kütt, Woldemar, nr. 65. (23247)
 Kiisa, Eduard, nr. 307. (23247)
 Hommik, Ludwig, nr. 566. (23248)
 Pärn, Joosep, nr. 994. (23248)
 Linder, Alma, nr. 640. (23248)
 Roos, August, nr. 1239. (23248)
 Kesk, Samuel, nr. 329. (23248)
 Wene, Jakob, nr. 404. (23248)
 Angerjärw, Aleksander, nr. 1072. (23248)
 Borisow, Gawril, nr. 109. (23248)
 Soonuk, Wilhelmine, nr. 875. (23248)
 Anast, Alma, nr. 244. (23248)
 Wentsikow, Ekaterina, nr. 171. (23248)
 Wentsikow, Sotik, nr. 98. (23248)
 Duhawa, Efrosina, nr. 2062. (23248)
 Jerschow, Nikifor, nr. 626. (23248)
 Somrākow, Siidor, nr. 234. (23248)
 Oun, Ernst Priid'ku p., w. a. Tall. 1. pol. 3. jsk. 14. 2. 24 a. nr. 3541. (23536)

Strik, Jaan Mihkli p., w. a. Porkuni wallawal. 29. 12. 19 a. nr. 278. (23537)
 Kuusmann, Julius Willemi p., w. a. Paaswere wallawal. 11. 1. 21 a. nr. 1287. (23538)
 Weegel, Peeter Tooma p., w. a. Paaswere wallawal. 8. 12. 19 a. nr. 54. (23539)
 Ahlberg, Jaan Andrese p., w. a. Wenewere wallawal. 13. 3. 20 a. nr. 14. (23540)
 Sõster, Jaan Mihkli p., nr. 1441. (23577)
 Winberg, Jüri Joosepi p., nr. 91. (23577)
 Plesner, Emilie Johani t., nr. 630. (23577)
 Kagowere, Juuli Otto t., nr. 279. (23577)
 Jürjo, Eliise Karli t., nr. 85. (25377)
 Aaimann, Krõõt Jaagu t., nr. 277. (23577)
 Treufeldt, Amalie Ado t., nr. 339. (23577)
 Meesak, Hugo Jüri p., nr. 23. (23577)
 Tomson, Kustas Hansu p., nr. 549. (23577)
 Piirits, Hans Mardi p., nr. 132. (23577)
 Helm, Jüri Jaani p., nr. 824. (23577)
 Froch, Jaan, nr. 1480. (23577)
 Kull, Alma, nr. 15. (23578)
 Torokoff, Johann, nr. 138. (23578)
 Elmänn, Teodor, nr. 27. (23579)
 Haud, Eduard, nr. 869. (23579)
 Keedas, Jüri, nr. 309. (23579)
 Johanson, Tõnu, nr. 538. (23579)
 Jaakson, Hindrek, nr. 48. (23580)
 Nugis, Julius, nr. 630. (23580)
 Koslowsky, Frits, nr. 715. (23580)
 Stark, Johann, nr. 495. (23580)
 Seks, Eduard, nr. 334. (23580)
 Wiips, Margarethe, nr. 3654. (23580)
 Leemann, Aleksander, nr. 1459. (23580)
 Pertmann, Liisa Jüri t., w. a. Märjamaa wallawal. 12. 1. 20 a. nr. 505. (23745)
 Baumann, Anton Tõnise p., w. a. Märjamaa wallawal. 31. 12. 19 a. nr. 336. (23747)
 Loik, Eduard Karli p., w. a. Welise wallawal. 24. 1. 21 a. nr. 519. (23748)
 Raja, Feodor Jüri p., w. a. Kloostri wallawal. 14. 2. 23 a. nr. 52. (23803)
 Rosenbergh, Johann Hansu p., w. a. Laitse wallawal. 17. 12. 19 a. nr. 212. (23804)
 Neuwaldt, Anette Marie, w. a. Kloostri wallawal. 30. 9. 22 a. nr. 848. (23805)
 Prosoiwits, Juhan Kristofi p., w. a. Keila wallawal. 19. 12. 19 a. nr. 734. (23807)
 Hansmann, Johannes Jakobi p., w. a. Kloostri wallawal. 10. 12. 19 a. nr. 53. (23808)
 Sanwik, Aliide Tooma t., w. a. Wihterpalu wallawal. 4. 3. 20 a. nr. 525. (23809)

- Kõrwemann, Juhan Jaani p., w. a. Nõwa wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 273. (23810)
- Ader, Kustas Jakobi p., w. a. Keila wallawal. 12. 12. 19 a. nr. 43. (23811)
- Külaots, Elisabeth Johannese t., w. a. Wääna wallawal. 5. 3. 20 a. nr. 430. (23812)
- Õunroos, Werner Jaani p., w. a. Kloostri wallawal. 19. 12. 19 a. nr. 112. (23813)
- Luurmees, Karl Jüri p., w. a. Keila wallawal. 16. 3. 19 a. nr. 372. (23814)
- Iram, Johannes Juliuse p., w. a. Keila wallawal. 9. 4. 20 a. nr. 1663. (23815)
- Õunmann, Julius Jakobi p., w. a. Kloostri wallawal. 20. 3. 20 a. nr. 1099. (23816)
- Planken, Salme Johani t., w. a. Walguta wallawal. 27. 10. 20 a. nr. 532. (23905)
- Laos, Mai Peetri t., w. a. Rõngu wallawal. 15. 12. 19 a. nr. 3762. (23906)
- Puusepp, Andres Märdi p., w. a. Meeri wallawal. 5. 1. 20 a. nr. 405. (23907)
- Järw, Amalie Märdi t., w. a. Walguta wallawal. 17. 1. 22 a. nr. 19. (23908)
- Sild, Jaan Peetri p., w. a. Kodijärwe wallawal. 9. 2. 23 a. nr. 1. (23909)
- Toim, Peeter Jüri p., w. a. Tartu maak. pol. üh. 7. 12. 19 a. nr. 1200. (23912)
- Leesk, Peeter Peetri p., w. a. Aakre wallawal. 17. 12. 19 a. nr. 89. (23913)
- Järw, Johann Jaani p., w. a. Walguta wallawal. 26. 4. 21 a. nr. 592. (23911)
- Saawin (Sarwin), Parferius Abrami p., w. a. Haaslawa wallawal. 20. 12. 19 a. nr. 92. (24307)
- Lekarew, Osip Jefimi p., w. a. Kastre-Wõnnu wallawal. 28. 1. 20 a. nr. 940. (24308)
- Krehow, Iwan Lasari p., w. a. Kastre-Wõnnu wallawal. 26. 2. 20 a. nr. 2151. (24309)
- Meinhard (Lawrentjew), Anna Hendriku t., w. a. Mäksa wallawal. 30. 7. 20 a. nr. 198. (24310)
- Roos, Marie Jaani t., w. a. Luunja wallawal. 20. 1. 20 a. nr. 457. (24311)
- Liiw, Therese Karli t., w. a. Luunja wallawal. 13. 1. 20 a. nr. 268. (24312)
- Kommusaar, Kristian Jaani p., w. a. Mäksa wallawal. 3. 2. 22 a. nr. 572. (24313)
- Raudjalg, Salme Peetri t., w. a. Luunja wallawal. 13. 1. 20 a. nr. 395. (24314)
- Torga, Kristian Jaani p., w. a. Kawastu wallawal. 8. 12. 19 a. nr. 630. (24315)
- Sarap, Anna Karli t., w. a. Tammistu wallawal. 8. 1. 21 a. nr. 410. (24316)
- Wirro, Rudolf Johani p., w. a. Rasina wallawal. 15. 12. 19 a. nr. 83. (24318)
- Madisson, Gustaw Joosepi p., w. a. Rasina wallawal. 11. 1. 21 a. nr. 2. (24320)
- Sirk, Gustaw Juhani p., w. a. Tartu l. pol. 2. isk. 6. 8. 20 a. nr. 14880. (24321)
- Teppan, Jaan Peetri p., w. a. Kambja wallawal. 31. 10. 20 a. nr. 397. (24322)
- Pretke, Eduard Jaani p., w. a. Tähtwere wallawal. 8. 11. 21 a. nr. 854. (24323)
- Redkin, Artemi Lasari p., w. a. Peipsiääre wallawal. 29. 3. 20 a. nr. 1176. (24325)
- Adamson, Ewald Peebu p., w. a. Krüüdneri wallawal. 20. 12. 19 a. nr. 122. (24326)
- Jaago, Pauline Jüri t., w. a. Raadi wallawal. 7. 12. 20 a. nr. 1128. (24327)
- Luha, Oskar Danieli p., w. a. Haaslawa wallawal. 4. 6. 21 a. nr. 909. (24328)
- Mägi, Eduard Gottliebi p., w. a. Ahja wallawal. 7. 5. 20 a. nr. 491. (24329)
- Abramson, Emilie Karli t., w. a. Raadi wallawal. 9. 4. 20 a. nr. 803. (24330)
- Lange, Alma Augusti t., w. a. Tartu l. pol. 1. isk. 6. 12. 19 a. nr. 3055. (24332)
- Kreek (Kruk), Peeter Mari p., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 2. 3. 20 a. nr. 8532. (24419)
- Nöör, Willem Mihkli p., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 9. 12. 19 a. nr. 1644. (24420)
- Haab, Rudolf Jakobi p., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 8. 12. 19 a. nr. 2606. (24421)
- Jürgenson, Georg Ado p., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 24. 2. 20 a. nr. 8452. (24422)
- Kösel, Anna Hindreku t., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 15. 1. 20 a. nr. 7270. (24423)
- Lorenberg, Elisabeth Johani t., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 2. 1. 20 a. nr. 4972. (24424)
- Arro, Jakob Hansu p., w. a. Rakwere l. pol. ülemalt 28. 10. 20 a. nr. 5686. (24425)
- Witsmann, Emilie Stanislawi t., w. a. Tall. l. pol. 3. isk. 22. 11. 20 a. nr. 12816. (24426)
- Jürgenson, Juuli Hansu t., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 5. 1. 20 a. nr. 6218. (24427)
- Morgenson, Rudolf Jüri p., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 7. 1. 20 a. nr. 1766. (24428)
- Tõnisberg, Madis Madise p., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 7. 1. 20 a. nr. 6637. (24429)
- Kesa, Marie Johani t., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 28. 4. 20 a. nr. 10653. (24430)
- Beekmann, Mihkel Hansu p., w. a. Tall. l. pol. 2. isk. 12. 1. 20 a. nr. 4164. (24431)
- Holert, Elfriede Willemi t., w. a. Tapa alewi pol. isk. 16. 9. 21 a. nr. 1463. (24432)
- Tols, Olga Mihkli t., w. a. Tall. l. pol. 6. isk. 22. 1. 20 a. nr. 5430. (24433)
- Anwelt, Helmi Hansu t., w. a. Tall. l. pol. 5. isk. 2. 12. 19 a. nr. 790. (24434)
- Pild, Gustaw Johani p., w. a. Tall. l. pol. ülem. 16. 2. 20 a. nr. 7467. (24435)
- Kaplur, Richard Peetri p., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 1. 7. 20 a. nr. 10092. (24436)
- Alman, Ans Jüri p., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 9. 12. 19 a. nr. 1974. (24437)
- Pruul, Andrei Andrei p., w. a. Hellamaa wallawal. 28. 1. 20 a. nr. 402. (24438)
- Bendorf, Olga Jakobi t., w. a. Wiimsi wallawal. 11. 2. 20 a. nr. 491. (24439)
- Johnston, Hellmuth Johannese p., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 4. 5. 22 a. nr. 14219. (24440)
- Bechmann, Elli (Etti) Rafaeli t., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 19. 12. 19 a. nr. 5438. (24441)
- Raud, Ossia Konstantini p., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 8. 3. 20 a. nr. 8310. (24442)
- Mamers, Jüri Hansu p., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 17. 4. 20 a. nr. 9854. (24443)
- Risikow, Leopold Konstantini p., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 5. 9. 23 a. nr. 1591/87531. (24444)
- Semisotny, Johannes Jaani p., w. a. Tall. l. pol. 6. isk. 12. 11. 20 a. nr. 8290. (24445)
- Frese, Oskar Toomase p., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 11. 9. 22 a. nr. 294. (24446)
- Hübner, Jaan Jaagu p., w. a. Tall. l. pol. ülemalt 20. 2. 20 a. nr. 10550. (24447)
- Tomson, Irene Denise t., w. a. Tall. l. pol. 2. isk. 9. 10. 20 a. nr. 15562. (24448)
- Bogatõrew, Nikolai Pawli p., w. a. Tall. l. pol. 1. isk. 23. 8. 23 a. nr. 11362. (24449)
- Kaupmees, Juuli Priidiku t., w. a. Paaswere wallawal. 1. 12. 19 a. nr. 17. (14450)
- Wiik, Friedrich Peetri p., w. a. Wiimsi wallawal. 2. 2. 20 a. nr. 232. (24475)
- Kana, Hans Mardi p., w. a. Kurna wallawal. 23. 3. 20 a. nr. 662. (24476)
- Hammermann, Gotlieb Kristjani p., w. a. Wiimsi wallawal. 6. 2. 20 a. nr. 334. (24477)
- Lill, August Kadri p., w. a. Nehatu wallawal. nr. 96. (24478)
- Laks, Roman Juliuse p., w. a. Wiimsi wallawal. 11. 11. 21 a. nr. 842. (24480)

- Saharow, Nikolai Andrei p., w. a. Nabala wallawal. 13. 2. 20 a. nr. 42. (24481)
- Seifmann, Ludwig Hansu p., w. a. Rae wallawal. 13. 1. 23 a. nr. 91. (24490)
- Kopli, Jaan Karli p., w. a. Wõru wallawal. 21. 8. 20 a. nr. 1199. (24733)
- Kopli, Miili Mihkli t., w. a. Wõru wallawal. 20. 12. 19 a. nr. 402. (24734)
- Puder, Peeter Johani p., w. a. Kasaritsa wallawal. 6. 7. 20 a. nr. 1460. (24735)
- Saabas, Elmar Jaani p., w. a. Aleksandri wallawal. 22. 12. 19 a. nr. 441. (24736)
- Kangro, Woldemar Andrei p., w. a. Wana-Laitsna wallawal. 27. 12. 19 a. nr. 444. (24737)
- Kukker, August Karli p., w. a. Rogosi wallawal. 25. 11. 19 a. nr. 30. (24738)
- Brück, Jaan Johani p., w. a. Saaluse wallawal. 23. 4. 20 a. nr. 22. (24739)
- Klaats, Herbert Augusti p., w. a. Kasaritsa wallawal. 27. 2. 21 a. nr. 22. (24740)
- Maksim, Kusta Johani p., w. a. Sõmerpalu wallawal. 23. 12. 19 a. nr. 354. (24741)
- Pähn, Jaan Aleksandri p., w. a. Wõlgaste wallawal. 27. 2. 20 a. nr. 253. (24742)
- Ernits, Eduard Aleksandri p., w. a. Loosi wallawal. 16. 12. 19 a. nr. 207. (24743)
- Akel, August Juhani p., w. a. Loosi wallawal. 27. 4. 20 a. nr. 294. (24744)
- Tuul, Edgar Madise p., w. a. Muhu-Suure wallawal. 1. 4. 22 a. nr. 994. (25253)
- Saat, Akuliina Joosepi t., w. a. Muhu-Suure wallawal. 28. 4. 20 a. nr. 641. (25257)
- Leidas, Konstantin Konstantini p., w. a. Maasi wallawal. 24. 5. 21 a. nr. 309. (25258)
- Waga, Juuli Mihkli t., w. a. Hellamaa wallawal. 28. 1. 20 a. nr. 400. (25260)
- Ärm, Mihkel Mihkli p., w. a. Hellamaa wallawal. 28. 1. 20 a. nr. 405. (25261)
- Ait, Olga Iwani t., w. a. Laimjala wallawal. 1921 a. nr. 824. (25254)
- Kirsch, Olga Jüri t., w. a. Tall. 1. pol. 4. jsk. (25354)
- Ohak, Walter Kristiani p., w. a. Tall. 1. pol. 3. jsk. 1920 a. nr. 5621. (25355)
- Lusmann, Leena Peetri t., w. a. Tall. 1. pol. 3. jsk. 1919 a. (25356)
- Kruwe, Karl Jakobi p., w. a. Tall. 1. pol. 3. jsk. 2. 1. 20 a. nr. 4153. (25357)
- Wäljaots, Mathilde, w. a. Sõmeru wallawal. nr. 534. (25358)
- Mertzlin, Gertrud Wladimiri t., w. a. Tall. 1. pol. ülemalt 23. 2. 20 a. nr. 11729. (25359)
- Primeits, Eduard Johannese p., w. a. Tall. 1. pol. 6. jsk. 1922 a. nr. 10730. (25360)
- Wachholder, Elfriede Jüri t., w. a. Triigi wallawal. 1920 a. nr. 1481. (25361)
- Heremann, Alfred, w. a. Tall. 1. pol. 5. jsk. nr. 654. (25367)
- Abi, August Johani p., w. a. Einmanni wallawal. 1919 a. (25391)
- Koppel, Rudolf Mihkli p., w. a. Küti wallawal. 13. 6. 22 a. nr. 1182. (25392)
- Hasenberg, Emilie Hindreku t., w. a. Lehtse wallawal. 16. 12. 20 a. nr. 1153. (25393)
- Lood, Konstantin Hansu p., w. a. Narwa 1. pol. ülemalt 1920 a. nr. 22692. (25396)
- Walter, Reinhold, w. a. Mäetaguse wallawal. 18. 10. 20 a. nr. 1243. (25397)
- Iibak, Helmi Hendriku t., w. a. Abja wallawal. 5. 12. 19 a. nr. 545. (25398)
- Tiitsmann, Ernst Karli p., w. a. Tall. 1. pol. 5. jsk. 2. 8. 23 a. nr. 143. (25400)
- Tõnisson, Mats Hansu p., w. a. Taagepera wallawal. 25. 6. 20 a. nr. 433. (25401)
- Habicht, Jaan Karli p., w. a. Patküla wallawal. 12. 12. 19 a. nr. 601. (25411)
- Juhanes, Miili Hansu t., w. a. Keina wallawal. 14. 10. 22 a. nr. 213. (25502)
- Post, Joosep Mihkli p., w. a. Emmaste wallawal. 30. 10. 20 a. nr. 1524. (25503)
- Kotkas, Gustaw Mihkli p., w. a. Kõrgesaare wallawal. 16. 2. 20 a. nr. 613. (25504)
- Hunga, Aleksander Johani p., w. a. Suuremõisa wallawal. 4. 11. 22 a. nr. 125. (25505)
- Puss, Oskar Juhani p., w. a. Emmaste wallawal. 10. 1. 20 a. nr. 206. (25507)
- Kaju, Julie Juhani t., w. a. Emmaste wallawal. 29. 6. 20 a. nr. 1397. (25508)
- Büsa, Johannes Gustawi p., w. a. Suuremõisa wallawal. 15. 12. 19 a. nr. 442. (25509)
- Wagenstein, Friedrich, w. a. Ambla wallawal. 25. 1. 19 a. nr. 500. (25651)
- Siidermann, Jüri, w. a. Märjamaa wallawal. 30. 5. 23 a. nr. 1180. (25652)
- Kask, Reinhold, w. a. Tall. 1. pol. ülemalt 28. 2. 20 a. nr. 13892. (25653)
- Koppel, Jüri, w. a. Tall. 1. pol. 5. jsk. (25654)
- Olmberg, Sergei, w. a. Tall. 1. pol. 3. jsk. 2. 12. 19 a. nr. 1414. (25655)
- Ellmann, Peeter, w. a. Tall. 1. pol. 5. jsk. 7. 11. 21 a. nr. 14822. (25656)
- Untwerk-Asko, Eduard, w. a. Tall. 1. pol. 5. jsk. 28. 3. 24 a. nr. 513. (25657)
- Weldmann, Leontine, w. a. Tall. 1. pol. 5. jsk. 25. 6. 22 a. nr. 596. (25658)
- Westholm, Aliide, w. a. Tall. 1. pol. ülemalt, nr. 11528. (25659)
- Jehe, Meta Marie, w. a. Tall. 1. pol. 6. jsk. 1922 a. nr. 10300. (25660)
- Niinepuu, Hulda, w. a. Tall. 1. pol. 5. jsk. 13. 12. 20 a. nr. 13152. (25661)
- Raawel, Ekaterina, w. a. Tall. 1. pol. ülemalt nr. 735. (25662)
- Kink, Alwiine Jüri t., w. a. Nõmküla wallawal. 7. 3. 23 a. nr. 54. (25853)
- Lustipur, Melanie Jaani t., w. a. Jõõpre wallawal. 19. 12. 19 a. nr. 63. (25856)
- Saarens, Aliide Mihkli t., w. a. Undla wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 343. (25857)
- Tõrwand, Hans Hansu p., w. a. Karksi wallawal. 13. 8. 21 a. nr. 105. (25865)
- Orlowa, Anna Andrei t., w. a. Wasknarwa wallawal. 12. 12. 19 a. nr. 191. (25866)
- Pirnbaum, Johannes Joosepi p., w. a. Tall. 1. pol. 4. jsk. 1923 a. nr. 1859. (25868)
- Thiel, Ernst Ferdinandi p., w. a. Tall. 1. pol. 4. jsk. 23. 2. 20 a. nr. 13980. (25869)
- Umbliä, Lydia Johannese t., w. a. Tall. 1. pol. 6. jsk. 21. 2. 21 a. nr. 8898. (25870)
- Pörk, Rosalie Antoni t., w. a. Raudteede pol. ülemalt 21. 12. 19 a. nr. 1902. (25871)
- Lepp, Marie Aleksandri t., w. a. Wõtikwere wallawal. 1920 a. (25872)
- Koiwell, Darja Jaani t., w. a. Tall. raudtee pol. jsk. 1919 a. (25873)
- Rogowsky, Meier Seligi p., w. a. Tall. 1. pol. 6. jsk. 17. 6. 20 a. nr. 7427. (25875)
- Mäng, Anna Märdi t., w. a. Tall. 1. pol. 4. jsk. 1919 a. nr. 7498. (25876)
- Rõemo, Elwiine Hansu t., w. a. Tall. 1. pol. 4. jsk. (25877)
- Piksaar, Jaan Jüri p., w. a. Tall. 1. pol. 4. jsk. 1923 a. (25878)
- Tiikmann, Hans Jaani p., w. a. Wohnja wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 235. (25880)
- Ulp, Marie Anna t., w. a. Pajusi wallawal. 21. 12. 19 a. nr. 563. (25883)
- Mant, Martin Jüri p., w. a. Pajusi wallawal. 1919 a. nr. 193. (25884)

- Matson, Marie Jaagu t., w. a. Wiljandi maak.
 pol. 4. isk. 19. 11. 19 a. nr. 353. (25885)
- Kiwistik, Jüri Jüri p., w. a. Särewere walla-
 wal. 20. 12. 19 a. nr. 1037. (25886)
- Kuppär, August Mari p., w. a. Uue-Põltsamaa
 wallawal. 4. 3. 21 a. nr. 706. (25887)
- Pärtenson, Hans Hansu p., w. a. Karksi walla-
 wal. 4. 2. 20 a. nr. 411. (25889)
- Koppel, Tõnis Jüri p., w. a. Tori wallawal. 27.
 10. 23 a. nr. 180. (25891)
- Endrikson, Sergei Hindreku p., w. a. Hääde-
 meeste wallawal. 14. 10. 20 a. nr. 445. (25892)
- Gentalen, Marie Hendriku t., w. a. Kilingi
 wallawal. 9. 1. 20 a. nr. 290. (25894)
- Gusjewa, Olga Wassili t., w. a. Wasknarwa
 wallawal. 15. 12. 19 a. nr. 607. (25895)
- Oraw, Pärtel Madise p. (25896)
- Profimof, Peeter Paweli p. (25897)
- Kiirats, Johann Hendriku p., w. a. Tõstamaa
 wallawal. 2. 1. 20 a. nr. 234. (25899)
- Jondorf, Mart Karli p., w. a. Pati wallawal.
 8. 1. 20 a. nr. 377. (25900)
- Tiits, Jaan Ado p., w. a. Tall. I. pol. ülemalt
 1919 a. nr. 8827. (25901)
- Frołow, Peeter Paweli p., w. a. Tall. I. pol. 3.
 isk. (25903)
- Anderson, Johannes Hansu p., w. a. Tall. I.
 pol. 4. isk. 1920 a. (25904)
- Roop, Leena Jaani t., w. a. Martina wallawal.
 11. 12. 19 a. nr. 1. (25905)
- Kembo, Aliide Rosalie t., w. a. Püssi wallawal.
 1921 a. (25906)
- Mark, Jakob Andrese p., w. a. Naroowa Jõesuu
 pol. isk. nr. 879. (25907)
- Koppel, Aleksander Efimi p., w. a. Sindi alewi-
 wal. 2. 6. 22 a. nr. 303. (25908)
- Noor, Anna Jaani t., w. a. Kõo wallawal. 31. 12.
 19 a. nr. 1302. (25909)
- Sakk, Wiktor Jaagu p., w. a. Kõo wallawal. 20.
 12. 19 a. nr. 861. (25910)
- Teder, Hans Hansu p., w. a. Kõo wallawal. 12.
 4. 20 a. nr. 1392. (25911)
- Kurwits, Andrei, w. a. Uue-Põltsamaa walla-
 wal. 14. 12. 19 a. (25912)
- Kurwits, Andrei, w. a. Uue-Põltsamaa walla-
 wal. 14. 12. 19 a. nr. 63. (25912)
- Kurwits, Emilie, w. a. Uue-Põltsamaa walla-
 wal. 14. 12. 19 a. nr. 64. (25912)
- Lauk, Tõnis Antoni p., w. a. Wana-Põltsamaa
 wallawal. 17. 4. 20 a. nr. 718. (25913)
- Kreutsberg, Robert Eduardi p., w. a. Põltsa-
 maalewiwal. 7. 5. 23 a. nr. 68. (25914)
- Kreutsberg, Marie Tõnise t., w. a. Narwa I.
 pol. ülemalt nr. 21963. (25915)
- Kulp, Hildegard Tõnise t., w. a. Wana-Põltsa-
 maawallawal. 16. 1. 20 a. nr. 429. (25916)
- Labidas, August Marie p., w. a. Rutikwere
 wallawal. 19. 12. 19 a. nr. 126. (25917)
- Liiwa, Aleksander Ano p., w. a. Kabala walla-
 wal. 26. 1. 20 a. nr. 436. (25918)
- Luik, Peeter Peetri p., w. a. Kõo wallawal. 27.
 12. 19 a. nr. 867. (25919)
- Weling, Robert Jaani p., w. a. Wana-Põltsa-
 maawallawal. 18. 8. 20 a. nr. 846. (25920)
- Pergelbaum, Willem Priidiku p., w. a. Nõm-
 küla wallawal. 29. 1. 20 a. nr. 518. (25921)
- Lemming, Johannes Jüri p., w. a. Nõmküla
 wallawal. 17. 12. 19 a. nr. 147. (25922)
- Weidenbaum, Karl Ado p., w. a. Nõmküla
 wallawal. 12. 3. 20 a. nr. 708. (25923)
- Lebedew, Aleksander Peetri p., w. a. Järwa
 maak. pol. 1. isk. 18. 3. 20 a. nr. 1841. (25924)
- Tamborg, Oskar Magnuse p., w. a. Wasknar-
 wa wallawal. 26. 5. 21 a. nr. 57. (25926)
- Leisson, Anna Jaani t., w. a. Laatre wallawal.
 25. 4. 20 a. nr. 550. (25927)
- Sepp, Arnold Mihkli p., w. a. Orajõe wallawal.
 (25928)
- Männikson, Anna Madise t., w. a. Wana-
 Wändra wallawal. 13. 12. 19 a. nr. 43. (25929)
- Pärk, Olga Antoni t., w. a. Kohtla wallawal. 14.
 12. 19 a. nr. 457. (25931)
- Loorents, Leonid Johani p., w. a. Suigu walla-
 wal. 31. 1. 22 a. (25932)
- Kriworukow, Sergei Leonti p., w. a. Wask-
 narwa wallawal. nr. 130/60750. (25933)
- Koslow, Stepan Semjoni p., w. a. Wasknarwa
 wallawal.
- Tshernowa, Maria Dimitri t., w. a. Wasknar-
 wa wallawal. nr. 600.
- Pihlak, Eduard Jaani p., w. a. Pajusi wallawal.
 29. 12. 19 a. nr. 289. (25934)
- Retter, Salme Mardi t., w. a. Pajusi wallawal.
 24. 12. 19 a. nr. 48. (25935)
- Jaanson, Jüri Karli p., w. a. Kõo wallawal. 14.
 8. 22 a. nr. 1722. (25936)
- Daal, Mart Mardi p., w. a. Kõo wallawal. 24. 12.
 19 a. nr. 838. (25937)
- Daal, Liina Jaani t., w. a. 30. 12. 19 a. nr. 957.
 (25937)
- Loim, Marie Karli t., w. a. Kabala wallawal. 8.
 5. 20 a. nr. 778. (25938)
- Karloff, Marie Andrese t., w. a. Kabala walla-
 wal. 17. 5. 23 a. nr. 89/45689. (25939)
- Kuusk, Marie Ado t., w. a. Kõo wallawal. 28.
 12. 19 a. nr. 886. (25940)
- Luht, Marie Hansu t., w. a. Kõo wallawal. 20.
 12. 19 a. nr. 366. (25941)
- Prits, Joosep Johani p., w. a. Pajusi wallawal.
 22. 12. 19 a. nr. 19. (25942)
- Jürgen, Martin Mardi p., w. a. Pajusi walla-
 wal. 14. 10. 20 a. nr. 827. (25943)
- Mõttus, Julie Peetri t., w. a. Pajusi wallawal.
 28. 12. 19 a. nr. 126. (25944)
- Johanson, Alma Karli t., w. a. Saru wallawal.
 7. 11. 20 a. nr. 436. (25945)
- Johanson, Peeter Widriku p., w. a. Saru walla-
 wal. 13. 1. 20 a. nr. 195. (25946)
- Palm, Jaan Peetri p., w. a. Wiitina wallawal. 11.
 12. 19 a. nr. 118. (25948)
- Pommer, Olga Jaani t., w. a. Sangaste walla-
 wal. 20. 12. 19 a. nr. 376. (25949)
- Kaart, Karl Karli p., w. a. Uue-Antsla wallawal.
 23. 8. 21 a. nr. 49. (25950)
- Treumuth, Julie Jaani t., w. a. Wana-Antsla
 wallawal. 16. 12. 19 a. nr. 622. (26351)
- Sirkas, Kornelia Antoni t., w. a. Raasiku walla-
 wal. 15. 2. 20 a. nr. 571. (24994)
- Leinberg, Kristian Jaani p., w. a. Peningi walla-
 wal. 18. 5. 23 a. nr. 72. (24995)
- Manitsky, Joosep Jaani p., w. a. Kõnnu walla-
 wal. 21. 1. 20 a. nr. 585. (24996)
- Määr, Aleksander Jakobi p. (24997)
- Lillebool, Mooses Jaani p., w. a. Kõnnu walla-
 wal. 26. 1. 20 a. nr. 627. (24998)
- Limberg, Klaara Johannese t. (24999)
- Waarmann, Anna Liisa Jakobi t. nr. 86. (25000)
- Kärp, Anton Jaani p., w. a. 4. 1. 20 a. nr. 348.
 (26051)
- Sandpank, Aleksander Johannese p., w. a. 28.
 1. 20 a. nr. 683. (26052)
- Kiwistik, Hans Jaani p., w. a. 19. 1. 20 a.
 nr. 251. (26053)
- Tint, Elfriede Kristjani t., w. a. 27. 1. 20 a.
 nr. 439. (26054)
- Tõnisson, Melanie Mihkli t., w. a. Wastemõisa
 wallawal. 1920 a. (26152)